

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-4352-21/2021. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.
(előzmény ügy: RI-AJBH-8/2020.)

Érintett szervek: *Sz. település Rendőrkapitányság*

2021.

Az eljárás megindítása

*Panaszos*¹ (a továbbiakban: panaszos) 2019. december 17-én panaszt terjesztett elő a Független Rendészeti Panasztestületnél a vele szemben 2019. december 11-én foganatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos beadványában sérelmezte a rendőri intézkedés elmulasztását (a kikerkező rendőrök nem biztosították számára, hogy az ingatlanába bejusson és meggyőződjön értékeinek meglétéről, továbbá, hogy elhozza onnan, amire szüksége van).

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról* szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.

Az érintett alapvető jogok

- A tisztességes eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény [továbbiakban: Szabs. tv.]
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény [a továbbiakban: Ptk.]
- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény [a továbbiakban: Vht.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- A „birtokvita típusú” rendőri intézkedésre vonatkozó 29000/48208/2014.Ált. számú módszertani útmutató [a továbbiakban: Módszertani Útmutató]

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszolt rendőri intézkedés 2019. december 11-én történt. A panaszos születése óta *D. településen* élt egy örökölt ingatlanban, amelyen a haszonélvezeti jog az édesanyjáé volt. A panaszos társasházak kezelésével foglalkozott és folyószámlahitelt vett fel vállalkozása nevében. Ehhez a bank biztosítékot kért, amihez a panaszos a saját tulajdonában lévő ingatlanát adta. A felvett hitelt a panaszos folyamatosan törlesztette, már csak 14,5 millió forint törlesztőrészlet maradt hátra. Ekkor az egyik beszállítója a cége ellen felszámolási eljárást indított 2011-ben. A bank a bírósághoz fordult, a bíróság a követelést jogosnak ítélte, és elrendelte, hogy végrehajtón keresztül legyen a bank számára biztosítva a fennmaradt 14,5 millió forint törlesztőrészlet. Ez a végrehajtási folyamat 2011-ben indult el és 2019. szeptemberéig nem vezetett eredményre, mert nem volt egy érdeklődő sem. A végrehajtó a panaszost nem értesítette, hogy volt egy árverés, amelyen egy személy megvette az épületet. A földhivatali bejegyzés megtörtént az árverési vevő részére, amiről a panaszos 2019. december elején kapott tájékoztatást, így az épület tulajdonosa a vevő lett. Birtokbaadás nem történt, amit a panaszos a végrehajtói jegyzőkönyvvel is tud tanúsítani.

A panaszolt intézkedés napján reggel 8 órakor a panaszos összeszedte azokat az iratokat, amelyekre aznap szüksége volt. Mivel összesen 18 társasházat kezelt, így az irodájában azokkal kapcsolatban rengeteg adat, információ volt. A panaszos 12 óra körül ért vissza az irodájához. Megpróbálta kinyitni a kaput, amelyet azonban zárva talált. Ekkor meglátott két idegent, akik szembe jöttek vele az ingatlanon belül. A panaszos megkérdezte tőlük, hogy kik ők és hogy kerültek oda, amire azt a választ adták, hogy a panaszosnak semmi köze hozzá és nem teheti be a lábát az ingatlanba. Ekkor a panaszos erőteljesen megnyomta a vaskaput és bement egy méterre, amikor a két személy közül az egyik megfogta őt és a falhoz préselte, majd kidobta az utcára, a betonra. Ezt követően a panaszos kihívta a rendőrséget betörés miatt. A kiérkező rendőröknek előadta, hogy bent vannak a nagy értékei: 30 millió forint készpénz, a családi ékszerek, iratok, az iroda teljes felszerelése, pálinkafőzéshez szükséges eszközök, pálinkák, a panaszos által kezelt társasházakkal kapcsolatos iratok, adatok. A panaszos odaadta a rendőröknek a lakcímkártyáját, és kérte, hogy biztosítsák, hogy be tudjon menni az ingatlanba, mert nagy értékű ingóságai vannak odabent. A rendőrök elmentek, hogy beszéljenek a „két betörővel”, majd arról tájékoztatták a panaszost, hogy nem tudják biztosítani neki, hogy bemenjen az ingatlanba. Ezt követően a panaszos felhívta ügyvéd ismerősét, és elmondta neki, hogy a rendőrök milyen tájékoztatást adtak neki. Az ügyvéd azt tanácsolta panaszosnak, hogy hívja fel a * *Megyei Rendőr-főkapitányságot* és kérjen tőlük segítséget. A panaszos felhívta a 112-es segélyhívót és kérte, hogy * *megyéből* menjenek ki intézkedni, mert betörték az ingatlanába és a *d. település* rendőrök nem intézkedtek. Ezt követően kiment ugyanaz a három rendőr, aki korábban is intézkedett. A panaszos ismét előadta nekik a problémáját, amire a rendőrök ugyanazt a tájékoztatást adták, mint korábban. Az egyik rendőr azt is mondta a panaszosnak, hogy ő nem intézkedhet ebben az ügyben.

Az eset óta a panaszos hajléktalan, ruhái, értékei nincsenek a birtokában, mert nem biztosítják neki, hogy be tudjon menni az ingatlanába.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) *A kapitányságvezető tájékoztató levele az alábbi információkat tartalmazza:*

A beadványban megjelölt helyen és időben állampolgári bejelentés alapján (a panaszos volt a bejelentő) történt rendőri intézkedés az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint.

A kapitányságvezető álláspontja szerint a panaszos rendőrök általi, az Rtv. 29. §. alapján történő igazoltatása szükséges volt. Az Rtv. 24. § (1) bekezdése szerint a rendőrök tájékoztatást nyújtottak az érintettek részére, amely során elmondták, hogy a tulajdonosi jogviszonyból adódó követeléseiket a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság, illetve önkormányzat előtt tudják érvényesíteni. A rendőrök felhívták a felek figyelmét arra, hogy bírósági ítélet, vagy más hatósági határozat nélkül a tulajdonos vagy lakást használó az általa birtokolt ingatlanból nem zárható ki, továbbá tájékoztatást adtak arról is, hogy az ingatlanból való kizárás miatt a kizáró felelősségre vonható. A rendőrök tájékoztatást adtak a panaszos részére arról is, hogy a bérebadó tulajdonos ellen feljelentéssel élhet. A rendőrök által adott tájékoztatást az új tulajdonos megértette, a panaszos nem fogadta el.

A kapitányságvezető álláspontja szerint a rendőri intézkedés jog- és szakszerű volt.

b) *K. G. címzetes rendőr törzsőrmester (a továbbiakban c. r. törm.) 2019. december 11-ei jelentése az alábbi releváns információkat tartalmazza:*

A panaszos 2019. december 11-én 12 óra 15 perc körül megjelent a *F. út* *. szám alatti címén, ahol azt tapasztalta, hogy az ingatlan területén több ismeretlen személy tartózkodik, továbbá észlelte, hogy az utcára nyíló kiskapu zárját valaki lecserélte, így nem tudott bejutni az ingatlan területére.

A panaszos elmondta, hogy a kialakult szóbeli vita során egy általa megjelölt kopasz férfi ellökte őt a kerítéstől, amely következtében hátraesett a földre, ezt követően értesítette a rendőrséget. Előadta továbbá, hogy a fenti ingatlan az állandó bejelentett lakcíme, ahonnan reggel ment el. Kérdésre elmondta, hogy esése közben sérülése nem keletkezett, orvosi ellátást nem kért.

Ezt követően *K. G. c. r. törm.* meghallgatta a *Fő út 150.* szám alatt tartózkodó személyeket:

K. M. elmondta, hogy ő és *R. J. D., K. Cs. R.* megbízásából vannak jelen, mint segítők, jogi képviselők. Elmondta továbbá, hogy a fenti ingatlant korábbi banki adósság miatt elárverezték, az árverés során pedig *K.* jogszerűen vásárolta meg. A két férfi előadta, hogy tudomásuk szerint az ingatlan előtt lévő panaszos ugyan be van jelentve erre a címre, de információjuk szerint nem itt él életvitelszerűen, hanem *B. városban* lakik a *. *kerületben* a *K. u. ** szám alatt. Előadták továbbá, hogy a férfi korábban az édesanyja révén lakott ezen a címen, az édesanyjának haszonélvezeti joga volt az ingatlanra, de mivel az édesanyja már elhunyt, álláspontjuk szerint a panaszosnak nincs joga ott tartózkodni, emiatt nem is küldtek részére olyan iratot, amelyen közölték volna vele a mai birtokbavételt.

Az ingatlan árverése 2019. augusztus 23-án volt, *K.* a helyszínen bemutatott tulajdonlap másolata szerint 2019. október 7. óta 1/1 arányban teljes jogú tulajdonosa az ingatlannak, beleértve egy leégett háznak is. Elmondták, hogy a leégett ház, továbbá az ingatlan másik épületében lévő – szerintük veszélyes – dolgok miatt fennáll annak a veszélye, hogy a szomszédos házakban kár keletkezik, amely így már az új tulajdonost terheli. A birtokbavételt azért is sürgették, mert a lakástűz is azt követően keletkezett, hogy már *K.* volt az ingatlan tulajdonosa, így a felelősség emiatt is őt terheli, holott az ingatlant akkor még nem vette birtokba.

Elmondásuk alapján az ingatlanban nem volt arra utaló jel, hogy a panaszos életvitelszerűen ott tartózkodik.

Elmondták továbbá, hogy a panaszost egyikük sem bántalmazta, nem lökte meg, állításuk szerint a panaszos a bezárt kaput próbálta betörni, eközben esett hátra a földre.

A felek meghallgatása idején több eljárás is még csak folyamatban volt, a rendelkezésre álló információk alapján:

K., mint tulajdonos jogszerűen tartózkodott az ingatlan területén, a két férfit is ő engedte be az ingatlan területére. Az nem volt megállapítható, hogy a panaszos valóban életvitelszerűen az ingatlanban tartózkodott-e. A nyilvántartó rendszer adatai és a nála lévő lakcímkártya alapján a *F. út ** szám alatti címen volt az állandó lakcíme, továbbá az ingatlan területén lévő épületben az ő értékei, holmijai voltak. A kényszerkijelentése még csak folyamatban volt a címről, így a panaszos jogosan kívánt volna bemenni az ingatlan területére, ugyanis nem volt olyan bírói, végrehajtói határozat vagy végzés, amely kimondta volna, hogy nem tartózkodhat az ingatlan területén.

A helyszínen *K. Cs. R.* bemutatta a fenti ingatlanról szóló tulajdonlapot és az árverésről szóló jegyzőkönyvet, továbbá elmondta, hogy a fenti ingatlanban lévő értékeket, holmikát a panaszos részére bármikor odaadják, de őt magát nem engedik be az ingatlan területére, emiatt is cseréltetett zárat és hívott biztonsági őrt az ingatlan őrzésére.

K. G. c. r. törm. a felek részére az esettel kapcsolatban a szükséges felvilágosítást megadta, amelyet látszólag tudomásul vettek. A panaszos elmondta, hogy az eset miatt külön feljelentést fog tenni, panasszal fog élni, ezzel kapcsolatban szintén megkapta a szükséges felvilágosítást.

A korábban intézkedő három rendőr később a Tevékenység-irányítási Központ (a továbbiakban: TIK) utasítására újra megjelent a fenti címen, mivel a panaszos ismételt rendőri segítséget kért a fentiek miatt.

A rendőrök ismételt megadták a jelen lévő személyek részére az esettel kapcsolatos jogi felvilágosítást, amelyet az érintettek tudomásul vettek. *Kreiszné* és két segítője ismét közölte, hogy nem engedik be a panaszost az ingatlan területére.

c) K. G. c. r. törm. 2020. február 5-én kelt jelentése az előbbiekhöz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

A panaszos által a segélyhívón keresztül érkezett bejelentés 2019. december 11-én *D. település, F. út ** szám alól. A panaszos betörésről tett bejelentést, emiatt kért rendőri intézkedést.

A helyszínen 3 fő intézkedett: a *D. település Rendőrőrs* állományából *K. S.* rendőr törzszászlós (a továbbiakban: r. tzs.) és *F. J. M.* rendőr őrmester (a továbbiakban: r. őrm.) továbbá a *D. település Rendőrőrs* állományából *K. G. c. r.* törm.

A panaszos a helyszíni meghallgatása során közölte, hogy az ingatlan árverezése jogtalan volt, ezért megpanaszolta, ezzel kapcsolatosan folyamatban van a polgári peres ügy.

A panaszos elmondta, hogy életvitelszerűen az ingatlanban tartózkodik (itt él), emiatt szeretne bemenni oda, de az árverés során az ingatlant megvásárló *K. Cs. R.* és emberei nem hajlandóak őt oda beengedni, a kapun zárat is cseréltek.

A rendőri intézkedés során meghallgatták a panaszost, valamint a *D. település, F. út ** szám alatt tartózkodó személyeket, a bejelentéssel kapcsolatosan adatgyűjtésre, továbbá a helyszínen jelen lévő iratok megtekintésére került sor. A megszerzett információk alapján telefonon keresztül tájékoztatták *R. Zs.* rendőr őrnagy forrónyomos parancsnokot, aki arról tájékoztatta az intézkedő rendőröket, hogy az esetről rendőri jelentés készüljön, egyéb intézkedésre elsődlegesen nincs szükség, mert a felek a vitájukat polgári peres úton kell, hogy rendezzék. A felek részére az intézkedő rendőrök megadták a szükséges felvilágosítást, majd távoztak a helyszínről.

A másodjára történt rendőri intézkedés során új releváns információ nem merült fel az előző intézkedéshez képest, az esettel kapcsolatban ismételten egyeztetésre került sor a forrónyomos parancsnokkal, aki ismét arról tájékoztatta őket, hogy az esetről jelentés készüljön, más rendőri intézkedés nem szükséges.

Az intézkedő rendőrök a panaszost a forrónyomos parancsnok utasítása alapján arról tájékoztatták, hogy a jogi igényét polgári peres eljárás keretein belül tudja érvényesíteni, amely a panaszos elmondása alapján már folyamatban is volt. A rendőrség részéről a bejelentésről – a helyszínen lévők elmondása és a tapasztaltak alapján – rendőri jelentés fog készülni, a forrónyomos parancsnok utasítása alapján más rendőri intézkedésre, kényszerintézkedésre első körben nem fog sor kerülni. A panaszost arról is tájékoztatták, hogy ha a későbbiekben bűncselekmény gyanúja merülne fel, abban az esetben a rendőrség büntetőeljárást fog indítani.

d) A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott hangfelvételek tanúsága szerint a panaszos betörés miatt kért rendőri intézkedést, továbbá arról is tájékoztatta a Segélyhívó Központot, hogy az ingatlanban tartózkodó egyik személy megtámadta, fellökte őt.

e) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi

megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

1. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes, ésszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indoklására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

II. Az ügy érdemében

A panaszos beadványában sérelmezte a rendőri intézkedés elmulasztását (a kikerülő rendőrök nem biztosították számára, hogy az ingatlanába bejusson és meggyőződjön értékeinek meglétéről, továbbá, hogy elhozza onnan, amire szüksége van).

1. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nem tettek eleget intézkedési kötelezettségüknek.

a) Elsőként azt értékeltem, hogy a rendőröknek volt-e intézkedési kötelezettségük.

A panaszos 2019. december 11-én 12 óra körül ért vissza *D. település, F. út **. szám alatti irodájához. Megpróbálta kinyitni a kaput, amely azonban zárva volt. Ekkor meglátott két idegent az ingatlanon belül. A panaszos megkérdezte tőlük, hogy kik ők és hogy kerültek oda, amire azt a választ adták, hogy a panaszosnak semmi köze hozzá és nem teheti be a lábát az ingatlanba. Ezután a panaszos erőteljesen megnyomta a vaskaput és bement egy méterre, amikor a két személy közül az egyik megfogta őt és a falhoz préselte, majd kidobta az utcára, a betonra. A panaszos ezt követően értesítette a rendőrséget.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint 2019. december 11-én a segélyhívón keresztül érkezett bejelentés a *D. település, F. út **. szám alól, amelyben a panaszos betörés miatt kért rendőri intézkedést. A felek meghallgatása során a rendőrök megállapították, hogy *K. Cs. R.* az ingatlan új tulajdonosa, ezért azt a felvilágosítást adták a felek részére, hogy vitájukat polgári peres eljárás útján tudják rendezni. A felek meghallgatása során az is kiderült, hogy az új tulajdonos, az árverési vevő, nem küldött a panaszos részére olyan iratot, amelyben közölték volna a birtokbavétel napját, mivel az új tulajdonos szerint a panaszos nem is tartózkodhatott jogszerűen az ingatlan területén. Ehhez képest az is kiderült, hogy a panaszos kényszerkijelentése még csak folyamatban volt, így a panaszos jogosan kívánt volna bemenni az ingatlan területére, ugyanis nem volt olyan bírói, végrehajtói határozat vagy végzés, amely kimondta volna, hogy nem tartózkodhat az ingatlan

területén. Az intézkedés után kb. negyed óra elteltével a korábban intézkedő rendőrök ismét megjelentek a fenti címen, mivel távozásukat követően a panaszos ismét bejelentést tett a segélyhívóra, szintén betöréssel kapcsolatban. Mivel a korábbi intézkedéshez képest új információ nem merült fel, a rendőrök ismételtén megadták a jelen lévő személyek részére az esettel kapcsolatos jogi felvilágosítást.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1a. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános nyomozó hatósági jogkört gyakorol, a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározottak szerint végzi a bűncselekmények felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyoni visszaszerzését.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A rendőrség intézkedési kötelezettségének tisztázása érdekében az alábbi jogszabályhelyeket tartom szükségesnek felhívni:

A rendőri intézkedésre azért került sor, mert felmerült, hogy valamelyik helyszínen tartózkodó fél jogellenes cselekményt végez. A panaszos bejelentése alapján a Btk. 221. §-a és a Szabs. tv. 166.§-a szerint minősülő magánlaksértés, továbbá a Btk. 164. §-a szerint minősülő testi sértés gyanúja merült fel.

A Szabs. tv. 166.§ (1) bekezdése szerint a magánlaksértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Btk. 221.§-a rendelkezik a fenti cselekmény bűncselekmény alakzatáról. E § (1) bekezdése szerint, aki más lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel vagy hivatalos eljárás színlelésével bemegy, illetve ott bent marad, vétséget követ

el. E § (3) bekezdése szerint szintén magánlaksértést követ el, aki mást megakadályoz abban, hogy lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A magánlaksértésnek mind a szabálysértési, mind a büntetőjogi alakzatának alapvetően három elkövetési magatartása van. Ahhoz, hogy bűncselekményről beszélhessünk, szükséges, hogy az elkövető erőszakkal, fenyegetéssel vagy hivatalos eljárás színlelésével, jogtalanul lépjen be, jogszerű belépés esetén jogtalanul maradjon benn, illetve a jogosult bejutását jogtalanul akadályozza meg. Erőszak és fenyegetés hiányában csupán szabálysértésről lehet szó. [Cserép Attila (et al.): Nagykomentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2021.; Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2021.]

A Btk. 170. § (1) bekezdése szerint könnyű testi sértés vétségét követi el az, aki más testi épségét vagy egészségét sérti, ha a sérülés vagy a betegség nyolc napon belül gyógyul.

A magánlaksértés (szabálysértési és bűncselekményi alakzata) elkövetője és a könnyű testi sértés elkövetője is csak magánindítványra büntethető.

A bejelentéssel érintetteken túl továbbá szükségesnek tartom felidézni a következő jogszabályhelyeket is:

A Btk. 368. §-ának (1) bekezdése alapján, aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, önbíráskodás büntetést követi el. Ugyanezen § (3) bekezdése szerint nem valósul meg önbíráskodás, ha az erőszak vagy a fenyegetés alkalmazása az igény érvényesítésének megengedett eszköze.

Az önbíráskodás bűncselekményének jogi tárgya a vagyoni viszonyok rendje, de ezen túl is a jogérvényesítés törvényes rendjében megnyilvánuló köznyugalom és a sértett személyek cselekvési szabadsága. E tényállás elkövetési magatartása a kényszer, amely olyan külső ráhatás a passzív alanya, amely őt a cselekvési szabadságától megfosztja, vagy abban korlátozza azáltal, hogy az elkövető akaratának megfelelő magatartás tanúsítását éri el. A kényszerítés iránya, hogy a passzív alany valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön (például jogvita során lakás elhagyása, nyilatkozatok, okiratok aláírásának kikényszerítése), módja pedig az erőszakkal vagy fenyegetéssel való kényszerítés. A bűncselekmény csak egyenes szándékkal és célzatosan valósítható meg. Célzat a jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése; az igény lehet az elkövető vagy más személy vagyoni igénye (például lakás birtokának megszerzése) is. Az elkövető tudatában a vagyoni igény jogszerűként jelentkezik: az vagy objektíve jogos (az igény jogszerűen, még érvényesíthető jogviszonyból származik), vagy az elkövető azt jogosnak véli. Befejezett a bűncselekmény, ha a sértett az elkövető által alkalmazott erőszak vagy fenyegetés hatására a kényszerítéssel elérni kívánt magatartást tanúsítja: valamit megtesz, nem tesz meg vagy eltűn. Nem feltétele azonban a befejezettségnek, hogy a tettes a vagyoni igényét ténylegesen érvényesíteni tudja (BH1996. 507.), vagy bármilyen kár következzen be. [Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2021.]

A Vht. intézkedés idején hatályos 154/A. §-a rögzíti, hogy pontosan milyen módon szükséges az ingatlant az adósnak az árverési vevő rendelkezésére bocsátania. Főszabály szerint az árveréstől számított 30. napig; ha a végrehajtó ennél hosszabb határidőt adott a vételár megfizetésére, eddig az időpontig; jogorvoslat előterjesztése esetén pedig az erről szóló

határozat rendelkezése szerint a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15. napig köteles az ingatlant ingóságaitól kiürítve elhagyni, és biztosítani, hogy a végrehajtó átadja azt az árverési vevőnek. Ha a kiköltözésre meghatározott időpontig nem került sor, az árverési vevő a kiköltözési határidő lejártát követő 15. napig kérelmezheti az ingatlan kiürítését, amely kérelemről a végrehajtó köteles tájékoztatni az illetékes jegyzőt. A jegyző tájékoztatását követő 60 nap elteltével – szükség esetén rendőrség közreműködésével – van lehetőség az ingatlan kiürítésének végrehajtó általi kikényszerítésére.

A fenti jogszabályhelyek ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a nyomozó hatóság szerepét, azonban ha nem végeznél a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A panaszos beadványa és a Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok megegyeznek abban, hogy a panaszos betörés miatt kért rendőri intézkedést. A Rendőrkapitányság által megküldött hangfelvételek alapján a panaszos arról is tájékoztatta a Segélyhívó Központot, hogy az egyik ingatlanban tartózkodó személy megtámadta és fellökte őt. A bejelentés tartalma – álláspontom szerint – felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlanban tartózkodó személyek a magánlaksértés szabálysértését vagy bűncselekményét, illetve a testi sértés bűncselekményét követik el, tehát a bejelentésben ismertetett események nyilvánvalóan olyannak voltak tekinthetők, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Álláspontom szerint a helyszínen megszerzett információk alapján felmerült annak a lehetősége is, hogy az új tulajdonos nem a Vht.-ban rögzített módon vette birtokba az ingatlant. Jogszerű igényének nem a törvényes módon szerzett érvényt, továbbá ténylegesen – és amennyiben a panaszos beszámolója megfelel a valóságnak, erőszakkal – megakadályozta a panaszost még abban is, hogy személyes dolgait, értékeit magához vegye. Megjegyzem e körben, hogy az ingatlanban található, ahhoz nem tartozó ingóságok visszatartása már nem lehetett az ingatlan új tulajdonosának jogos igénye. E körülmények felvethették az önbíráskodás büntetvény intézkedéshez elegendő gyanúját is.

Mindezek alapján úgy foglaltam állást, hogy a bejelentés tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

b) Ezt követően abban kellett állást foglalnom, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A Módszertani Útmutató tartalmazza, hogy a tájékoztatásnak arra is ki kell terjednie, hogy a rendőr nem hozhat döntést polgári peres eljárással kapcsolatos kérdésben, az ügy menetére a rendőrnek nincs befolyása. A magánérdek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne. A Módszertani Útmutató tartalmazza azt is, hogy az adott körülmények gondos mérlegelése alapján lehetséges döntést hozni abban a kérdésben, hogy milyen jellegű közvetlen beavatkozás indokolt.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a panaszos betörés miatt kért rendőri intézkedést, ám a helyszínen kiderült, hogy az ingatlan új tulajdonosa *K. Cs. R.*, aki segítőivel együtt – a helyszínen bemutatott tulajdonlap és az árverésről szóló jegyzőkönyv alapján – jogosan tartózkodott az ingatlan területén. Az intézkedő rendőrök a forrónyomos parancsnokkal történt egyeztetés után azt a tájékoztatást adták a feleknek, hogy jogvitájukat polgári peres eljárás útján rendezhetik, egyéb rendőri intézkedésre nem fog sor kerülni. A rendőrök felhívták a felek figyelmét arra, hogy bírósági ítélet, vagy más hatósági határozat nélkül a tulajdonos vagy lakást használó az általa birtokolt ingatlanból nem zárható ki, és közölték, hogy az ingatlanból való kizárás miatt a kizáró felelősségre vonható. Az intézkedő rendőrök arról is tájékoztatták a panaszost, hogy a bérbeadó tulajdonos ellen feljelentéssel élhet.

A Módszertani Útmutató tartalmazza, hogy a helyszínre érkező rendőr – tájékozódás, valamint a jelenlévők igazoltatását követoen – köteles intézkedni az ott tartózkodók jogcímének tisztázása érdekében. Ez történhet lakcímkártya, valamint egyéb okmányok, okiratok bemutatásával. A birtoklás jogszerűségét nem csupán az okiratok tartalma alapján lehet eldönteni, nem mellőzhető az eset összes körülményének vizsgálata (pl. kinek az ingóságai vannak a lakásban; mely birtokvitában érintett fél visel otthoni, és melyik utcai öltözéket), továbbá esetlegesen tanúk meghallgatása.

A Legfelsőbb Bíróság EBH * számon közétett döntésében foglalkozott a lakás használójának büntetőjogi védelmével. Eszerint *„a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a bent tartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házijog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó – legyen az bár maga a lakás tulajdonosa – az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házijog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”*

A fentiekből következik, hogy a házijog büntetőjogi védelme a lakás tényleges használóját illeti meg, jelen esetben azonban a felek eltérő előadása alapján nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy a panaszos valóban életvitelszerűen használta-e az ingatlan, ugyanakkor nem lehetett kizárni sem. Tény, hogy az intézkedő rendőröknek e helyzet megítélésében a rendőri munkához szorosan nem kapcsolódó jogterület olyan fokú ismeretére lett volna szüksége, amely tőlük nem volt elvárható, kiemelendő ugyanakkor, hogy a Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok nem tartalmaznak információt arra vonatkozóan, hogy az intézkedő rendőrök bementek-e megnézni a helyiségeket és azt, hogy a panaszos ott tartózkodik-e életvitelszerűen. Továbbá arra vonatkozóan sem találtam információt, hogy sor került-e tanúk meghallgatására.

Azt viszont a tényleges használat kérdésétől függetlenül is fel kellett volna ismernie az intézkedő rendőröknek már a helyszínen megszerzett információk alapján, hogy az új tulajdonos, az árverési vevő nem a Vht. szerinti törvényes módon vette birtokba az ingatlan, a panaszost pedig jogtalanul zárja el – amellyel összefüggésben az erőszak alkalmazása is felmerült – attól, hogy az ingatlan területére belépjen, ingóságait magához vegye.

A Módszertani Útmutató tartalmazza, hogy ha az intézkedés során olyan adat, körülmény, tény jut a rendőr tudomására, amely alapján szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja megállapítható, úgy az ezzel kapcsolatos intézkedéseket [adatgyűjtés, helyszínen tartózkodók meghallgatása, az elkövető(k) előállítása] a rendőrnek haladéktalanul meg kell tennie. Ezen felül a panaszos előadásából kitűnő bántalmazás miatt a tájékoztatásnak ki kellett volna terjednie a könnyű testi sértés miatti eljárás magánindítványhoz kötöttségére, illetve a feljelentés megtételének lehetőségére is. Ehhez képest a rendőrök nem tettek meg minden szükséges lépést a tényállás tisztázása érdekében, a lehetséges önbíráskodás gyanúját sem ismerték fel, így annak lehetőségét nem is vizsgálták, annak tárgyában nem is intézkedtek. Felvilágosítást is csupán a jogérvényesítés tekintetében adtak, a bántalmazás miatti feljelentés vonatkozásában viszont nem.

Továbbá a rendőröknek az elvitel joga (*ius tollendi*) alapján – figyelemmel arra, hogy ez egy személyesen gyakorolható jog, amely a felet abban az esetben is megilleti, ha az ingatlan már más tulajdona – figyelmeztetni kellett volna a jelenlévőket, hogy lehetővé kell tenniük a panaszos számára, hogy bemenjen az ingatlan területére és elhozza onnan a személyes dolgait.

A rendelkezésre álló információk alapján álláspontom szerint a rendőrök nem tettek eleget az Rtv. 24. §-a szerinti tájékoztatási és az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettségüknek, ezért e panaszzelem tekintetében sérült a panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető joga.

c) A panaszos sérelmezte, hogy nem történt meg a birtokbaadás, amit végrehajtói jegyzőkönyvvel is tud tanúsítani.

A Ptk. 5:41. § (3) bekezdése alapján: hatósági árverés esetén az árverési vevő a tulajdonjogot [...] ingatlan esetén a tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésével szerzi meg.

Figyelemmel arra, hogy a birtokbaadás kérdése – rendőri intézkedés hiányában – nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panasz eljárásnak, a rám vonatkozó szigorú hatásköri szabályok miatt e panaszzelem tekintetében nem indíthattam vizsgálatot.

Intézkedési javaslataim az országos rendőrfőkapitány részére

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszasságok jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajbt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét a következőkre:

1. Az utóbbi időben megnövekedni látszik az olyan jellegű jogviták száma, amelyben ingatlanokat érintő birtokvitákhoz, árverésekhez (bérlők, lakáshasználók és tulajdonosok közötti viták vonatkozásában) kérnek a felek rendőri segítséget. Bár a – korábbi Független Rendészeti Panasztestület gyakorlata alapján kidolgozott – Módszertani Útmutató megfelelő támpont a rendőrök számára a „birtokvita típusú” rendőri intézkedésekhez, **javaslom, hogy szervezzenek oktatást az állomány számára az ilyen szituációkban való rendőri fellépés módjáról, ezzel összefüggésben pedig a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szükséges felvilágosítás tartalmáról.** Álláspontom szerint így lényegesen javulhatna a „birtokvita típusú” rendőri intézkedések minősége, amellyel megelőzhetőek az esetleges visszás helyzetek, csökkenthető a viták elmergesedésének esélye.

2. Kérem továbbá, hogy – e jelentés ismertetésével – hívja fel a szolgálati állomány figyelmét arra, hogy a **helyszíni vizsgálat során törekedni kell a tényállás minél teljesebb körű feltárására, amelynek egy ilyen szituációban akár az életvitelszerű ott lakás körülményeinek tisztázására is ki kell terjednie.**

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos